

Hemşirelikte İnovasyon Örnekleri

Innovation Examples in Nursing

Handan Kartal , Filiz Kantek

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye

ÖZ

İnovasyon (yenileşim), ürünleri, hizmetleri, iş yapma şekillerini, dağıtım ve pazarlama faaliyetlerini kapsayan çok yönlü bir kavramdır. İnovatif uygulamalar hemşirelik bakım kalitesinin geliştirilmesi, bakım maliyetlerinin azaltılması, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının ve hemşirelikte bilimsel bilgi birikiminin artırılmasında önemli bir yere sahiptir. Hemşirelik literatüründe birçok inovatif uygulamaya rastlanmaktadır. Türkiye’de ise hemşirelik alanında sınırlı inovatif çalışmanın olması, hemşirelikte inovatif uygulamaların gelişmeye gereksinimi olduğunu göstermektedir. Hemşirelerde inovasyon konusunda farkındalık oluşturulması inovatif uygulamaları arttıracaktır. Bu çalışmanın amacı, inovasyon hakkında bilgi vermek ve hemşirelikte inovasyon uygulama örneklerini tanıtarak hemşireleri inovatif uygulamalara yönlendirmektir.

Anahtar kelimeler: İnovasyon, hemşire, hemşirelik, inovatif uygulama

ABSTRACT

Innovation is a multi-faceted concept that includes products, services, job procedures, activities of distribution and marketing. Innovation practices have an important place in improving the quality of nursing care, reducing care costs, increasing the scientific knowledge in nursing practice and accumulation of scientific information in nursing. There are many innovative practices in the nursing literature. Limited innovation practices in nursing suggest that innovative practices in nursing need to be developed in Turkey. Raising nurses’ awareness about innovation will increase innovative practices. The aim of this study is to give information about innovation and to encourage nurse innovation practices with examples of innovative applications in nursing.

Keywords: Innovation, nurse, nursing, innovative practice

GİRİŞ

Günümüzde hemşirelik uygulamalarının karmaşık duruma gelmesi, hizmet alanların beklentilerindeki artış, hızla gelişen bilgi ve teknolojiye uyum sağlama gereksinimi, küresel rekabet ve sağlık bakım hizmeti maliyetlerindeki artış hemşirelik mesleğinde inovasyonu zorunlu duruma getirmiştir (OECD, 2006; Güngör ve Göksu, 2008; Sucu ve ark., 2012; Sarioğlu, 2014; Aksoy, 2016). Hemşirelik inovasyonu, hasta gereksiniminin giderilmesi, hizmet maliyetlerinin azaltılması ve hemşirelikte verimliliğin artırılmasına yönelik yeni düşüncelerin, yöntemlerin ve araçların geliştirilmesini sağlayan uygulamaları içermektedir (Clifton ve Roberts, 2016; Li-Ying ve ark., 2016; Weng ve ark., 2016).

Modern hemşireliğin kurucusu olarak kabul edilen Florence Nightingale, 19. yüzyılda, “Daha yaşanılabilir bir dünya; böyle bir dünya bize başlanmayacak, o halde hiç duraksamadan bu dünyayı oluşturmak için çalışalım. Yaşama uymak yerine onu değiştirmeliyiz.” diyerek değişimin gerekliliği ve kaçınılmazlığını vurgulamıştır (Sarioğlu, 2014; Kara, 2015; Aksoy, 2016). Sağlık sektörü inovasyonun yoğun olarak yaşandığı bir alan olduğundan, sağlık bakımının bütün düzeylerinde görev alan hemşirelerin bakım verici, karar verici, iletişimci, toplum lideri ve yönetici olarak yeterli

Geliş Tarihi / Arrival Date: 11.09.2017

Kabul tarihi / Date of Acceptance: 18.01.2018

İletişim / Corresponding author: Handan Kartal

E-posta / E-mail: fdr1453@gmail.com

Yazarların ORCID IDs bilgileri:

H.K. 0000-0002-2533-5654

F.K. 0000-0002-1524-9824

doi:10.5222/SHYD.2018.057

olmaları için hemşirelik mesleğinde inovasyon uygulamaları geliştirmeleri ve bunu topluma ulaştırmaları gerekmektedir (Atasoy ve Sütütemiz, 2014; Sarioğlu, 2014).

Hemşirelikte inovatif uygulamalar uzun bir geçmişe sahip olmakla birlikte, ülkemizde özellikle son yıllarda hızlı gelişim göstermeye başlamıştır. Bu çalışmanın amacı, inovasyon ve hemşirelikte inovasyon uygulamaları hakkında bilgi vererek, hemşirelerin farkındalıklarını artırmak ve onları inovatif uygulamalara yöneltmektir.

İNOVASYON KAVRAMI

İnovasyon sözcüğü Latince “innovatus” kökünden türemiş olup “yeni ve değişik bir şey yapmak” anlamına gelmektedir (Yapar, 2015). Türk Dil Kurumu inovasyon kavramının karşılığını “yenileşim” olarak vermektedir (www.tdk.gov.tr). Business Dictionary’ye göre inovasyon, “bir fikir veya buluşun, değer yaratan ve müşterilerin satın alacağı ürün ve süreçlere çevrilmesi” olarak tanımlanmaktadır (www.businessdictionary.com). Avrupa Komisyonu’nun yayınladığı Oslo Kılavuzu’nda inovasyon “yeni veya önemli ölçüde değiştirilmiş ürün (mal ya da hizmet) veya sürecin, yeni bir pazarlama yönteminin ya da iş uygulamalarında, işyeri yapılanmasında veya dış ilişkilerde yeni bir örgütlenme yönteminin uygulanması” şeklinde tanımlanmıştır (OECD, 2006). İnovasyon, kavram olarak hem yenilenme sürecini hem de bu süreç sonunda ortaya çıkan katma değer yaratan bir sonucu anlatmaktadır (Duru, 2014). ICN, sağlıkta inovasyonu; bireysel, örgütsel ve toplumsal olarak, sağlığın geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi ve daha kaliteli hasta bakımı gibi uygulanabilir ve başarılabılır bir sonuca dönüştürülme süreci olarak tanımlamıştır (www.icn.ch).

Günlük yaşamda inovasyon ve icat kavramları birbirinin yerine kullanılabilir. Fakat bu iki kavram birbirinden farklıdır. İcat, bilim insanları tarafından yürütülen yeni bir teknik disiplinin keşfedilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır. Yeni bir düşünce veya bilgi sayesinde geliştirilen icat, uzun soluklu araştırmaların sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte yapılan her icat inovasyon olarak kabul edilmemektedir. Bir icadın inovasyona dönüşebilmesi için günlük hayatta kullanılması, toplum tarafından benimsenmesi, ticari bir ürün olarak piyasaya sürülmesi ve kullanıldığı alanda yararlı ve verimli bir ürün/hizmet olması gerekmektedir. İnovasyonda, bir icadın kullanılması zorunlu olmayıp, uygulanan yöntemlerde ve tekniklerde değişiklikler yapmak, sunulan ürünlerde farklı teknolojilerden yararlanmak, ürün ve yenilik yaratma yollarını keşfetmek, bilgiyi ekonomik ve toplumsal yarara dönüştürmek de inovasyonun kapsamına girmektedir (Aksel, 2010; Sarioğlu, 2014).

İNOVASYON ÇEŞİTLERİ

İnovasyon, ürünleri, hizmetleri, iş yapma şekillerini, dağıtım ve pazarlama faaliyetlerini kapsayan çok yönlü bir kavram olduğundan farklı türleri bulunmaktadır (Toraman ve ark., 2009). Literatürde yaygın olarak dört inovasyon çeşidi tanımlanmaktadır. Bunlar ürün inovasyonu, süreç inovasyonu, pazarlama inovasyonu ve örgütsel inovasyondur (OECD, 2006; Duru, 2014; Aksoy, 2016).

Ürün İnovasyonu: “Ürünlerin, teknik özelliklerinde, bileşenlerinde, malzemelerinde, kullanıcıya kolaylık sağlamada ve ürünün diğer işlevsel özelliklerinde önemli ölçüdeki iyileştirmeleri içermektedir” (OECD, 2006). Bir başka deyişle ürün inovasyonu, farklı ve yeni bir ürünün geliştirilmesi, var olan bir üründe değişiklik yapılması ve bu ürünün pazara sunulmasıdır (Duru, 2014). Dizüstü bilgisayarlarda kablosuz internet kullanımı, cep telefonları ile görüntülü konuşma, enerji tüketimini azaltan tasarruflu ampul, otomobillerde ısıtılabilir koltuklar, nano-teknoloji ile üretilen boyalar, su geçirirmeyen kumaşlar, mikrofiber mutfak bezleri, internet bankacılığı, vb. ürün ve hizmetler ürün inovasyonuna örnek olarak verilebilir (Kanber, 2010).

Pazarlama İnovasyonu: Ürün tasarımı veya ambalajlanması, ürün konumlandırması, ürün tanıtımı (promosyonu) veya fiyatlandırmasında önemli değişiklikleri kapsayan yeni bir pazarlama yöntemidir (OECD, 2006). Kurumlar daha fazla müşteri çekebilme ve pazar paylarını arttırabilme için bu inovasyon türünü kullanmaktadır. Var olan bir içeceğe yeni şişe veya paket tasarlanması, seramik firmalarının çocuklar için geliştirdiği çocuk banyoları, dilimlenmiş kaşar ve beyaz peynir, probiyotik yoğurt çeşitleri, pastörize yumurtalar bu gruba örnek olarak verilebilir (Duru, 2014).

Süreç İnovasyonu: Var olan ürün veya hizmetleri daha nitelikli, daha hızlı ve daha düşük maliyetle üretmeyi sağlayacak uygulamaların geliştirilmesidir (Özdevecioğlu ve Biçkes, 2011). Süreç inovasyonunun amacı, yaratıcılığı ve yeniliği kullanarak, işletmenin maliyetlerini düşürmek, verimliliği arttırmak ve daha kaliteli üretim yapmaktır (Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, 2007; Kurtuluş, 2012). Otomasyon sistemleri, lazer kesim araçları, otomatik ambalajlama, mal ve envanter kaydı için taşınabilir tarayıcılar ve bilgisayarlar, hastanelerde röntgen ve tomografi gibi tetkiklerin internet üzerinden uzaktan görüntülenebilmesi süreç inovasyonuna örnek verilebilir (Soylu ve Göl, 2010; Duru, 2014).

Örgütsel İnovasyon: Kurumların farklı çalışma ve iş yapma yöntemleri geliştirmesi ya da var olan yöntemlerin kurum koşullarına uyarlanmasıdır (Elçi, 2007). Örgütsel inovasyonun amacı, kurumun maliyetlerini düşürmek, ve-

rimliliği artırmak ve inovasyon çalışmaları aracılığıyla çalışanların iş doyumu ve performansını artırmaktır. Örgütsel inovasyonun diğer inovasyon türlerinden farkı, yönetim tarafından alınan stratejik kararların uygulanması ile oluşan örgütsel bir uygulamanın, işletmede ilk defa kullanılacak olmasıdır (Aksoy, 2016). Pazarlama, araştırma ve üretim gibi farklı bölümlerin bilgiye ulaşma ve bilgi paylaşımını iyileştirme amacıyla resmi ve gayri resmi çalışma ekipleri oluşturmaları, araştırma kurumları ile işbirliğine gidilmesi, üretimin dış kaynaklardan sağlanması örgütsel inovasyon örneklerindedir (Kılıç ve Keklik, 2012). Japonya'nın 1990'larda geliştirdiği "sürekli iyileştirme" (kaizen) yöntemini kullanmaya başlaması da örgütsel inovasyona örnek olarak verilebilir (Duru, 2014).

HEMŞİRELİKTE İNOVASYONUN YERİ ve ÖNEMİ

Sağlık bakımı hizmetlerinin maliyetlerinde yaşanan artış, sağlık kurumlarının etkili, ekonomik ve hasta merkezli bakımın geliştirilmesine yönelik inovasyon uygulamalarını beraberinde getirmiştir (Weng ve ark., 2016). Hızla gelişen bilgi ve teknoloji çağında değişime uyum sağlayabilmek, küçülen dünyada küresel rekabete ayak uydurabilmek için hemşire ve yönetici hemşirelerin kendilerini sürekli olarak yenilemesi ve inovasyonu bir davranış durumuna getirmesi zorunlu duruma gelmiştir (OECD, 2006; Güngör ve Göksu, 2008; Sarıoğlu, 2014).

İnovasyon, hemşirelik bakımında kalitenin geliştirilmesi ve sürdürülmesinde yaşamsal bir önem taşımaktadır. İnovatif uygulamalar, hastaların hastanede kalış süresini kısaltmakta, hastaların daha az ağrı çekmesini sağlamakta ve hastaların hastanede kalış süreleri boyunca konforlu bir iyileşme dönemi geçirmelerini sağlamaktadır (Sarıoğlu, 2014; Aksoy, 2016). Aynı zamanda hemşirelikteki inovatif uygulamalar sağlık bakım hizmetinin kalitesini ve etkililiğini artırarak verimliliğin ve karlılığın gelişmesine de yol açacaktır (Weng ve ark., 2016; White ve ark., 2016).

Florence Nightingale'in hemşirelikle ilgili ilk kayıtları tutması, bakım ve enfeksiyon arasında bağlantı olduğunu kanıtlaması ve yoğun bakım uygulamasını başlatması hemşirelikte inovasyonun ilk adımları olarak kabul edilmektedir (Sarıoğlu, 2014; Kara, 2015; Aksoy, 2016).

ICN sağlık alanında inovasyon uygulamalarının geliştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla Avrupa Birliği ile işbirliği yaparak 2009 yılını inovasyon yılı ilan etmiştir. Böylece ülkeler ve kurumlar arası inovasyon rekabetini artırarak sağlık alanında gelişmelere önderlik etmiştir. 2010 yılından itibaren sağlık alanında inovasyonda yönlendirici olabilmek için "Ulusal Hemşirelik Değerlendirme Servisi İnovasyon Ödülü (NNAs Innovation Award)" oluşturarak hemşirelerin oluşturduğu farklılık yaratan başarıları ödüllendirmeyi hedeflemiştir (www.icn.ch).

İngiltere'de "Ulusal İnovasyon Merkezi", ulusal ve uluslararası sağlık endüstrisi, akademisyen inovatörler ve ulusal sağlık örgütü ile işbirliği yaparak sağlık bakımında inovasyonun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için klinik uygulamalarda inovasyonu desteklemekte, bakımın geliştirilmesi ve tedavi maliyetlerinin azaltılmasını sağlayacak yollar geliştirmektedir. Ayrıca hemşireleri, hemşire liderleri ve yöneticileri; inovasyon yapmaya ve bilimsel sonuçları diğer meslektaşlarıyla paylaşmaya yönelterek, hemşirelik imajının geliştirilmesi, hemşirelik bakım kalitesi ve hasta güvenliğinin artırılması yönünde destekleyici çalışmalar yapılmaktadır (Mcsherry ve Douglas, 2011).

İngiltere'de faaliyet gösteren "Hemşirelik İnovasyon Merkezi (FoNS)" ise sağlık ve sosyal bakım alanlarında hizmet vermektedir. Hemşireler, hasta gereksinimine yönelik kaliteli ve kanıta dayalı sağlık bakımının geliştirilmesi amacıyla, sağlık ve sosyal bakım çalışanlarıyla iş birliği içerisinde inovatif yöntemler geliştirmektedir. FoNS, inovatif gelişmeleri desteklemek için "Sanal Hemşirelik İnovasyon Merkezi" aracılığıyla hemşirelere ve diğer sağlık çalışanlarına bilgi, kaynak ve diğer kurumlarla iletişim olanağı yaratmaktadır (www.fons.org).

İngiltere'de, hemşirelerin inovatif çalışmalarını ve sağlık bakımına katkılarını ödüllendirmek amacıyla 27 yıldır "Hemşirelik Haberleri Ödülleri (Nursing Times Awards)" verilmektedir (<https://awards.nursingtimes.net/>). "Hemşirelikte Sürekli Eğitim Dergisi (The Journal of Continuing Education in Nursing)" ise hemşirelik eğitiminde inovasyon, yeni teknikler ve gelişmeleri 2011 yılından beri ödüllendirmektedir (www.healio.com). "Amerikan Hemşirelik Okulları Birliği (The American Association of Colleges of Nursing (AACN))" 2008 yılından bu yana hemşirelik eğitiminde geleneksel modelleri yeniden değerlendiren ve eğitim programlarında değişikliklere önderlik eden okullara "Profesyonel Hemşirelik Eğitiminde İnovasyon Ödülü" vermektedir (www.aacn.nche.edu).

Türkiye'de hemşirelikte inovasyonu geliştirmek için bazı girişimler bulunmaktadır. Bunların en önemlilerinden biri "İnovatif Hemşirelik Derneği"dir. Dernek, hemşirelik alanında inovasyon çalışmalarına ilgi duyan hemşirelere rehberlik etmek ve yönlendirmek amacıyla kurulmuştur. Hemşirelere inovatif fikirlerin geliştirilmesi, uygulamaya konması, patent-yararlı model belgesi alınması, inovatif ürünlerin tanıtımı, inovatif ürün geliştiren ve üretime geçirmeye istekli olan üçüncü şahıslarla bağlantı kurulması konularında yardımcı olmaktadır. Ayrıca dernek web sitesi üzerinden inovatif gelişmeleri paylaşarak hemşirelerini inovatif çalışmalara özendirilmektedir. Dernek, ulusal ve uluslararası sempozyum ve fuarlara katılarak inovatif gelişmeler açısından hemşireleri ve hemşirelik mesleğini temsil etmektedir (inovatifhemsirelikderneği.com).

HEMŞİRELİKTE İNOVASYON ÖRNEKLERİ

İnovasyon hemşirelik bakımının iyileştirilmesi ve bakımda yeni düşünceler geliştirilmesinde önemli katkılar sağlamaktadır (Mcsherry ve Douglas, 2011). Boston Tıp Merkezi ve Northeastern Üniversitesinin işbirliğinde taburculuk işlemlerine yardımcı olması için geliştirilen sanal hemşire karakteri klinik alandaki hemşirelik inovasyonuna örnek olarak verilebilir. Bilgisayar temelli bir program olan sanal hemşire karakteri, hastaların bilgilerini toplama, hastalara bilgi sağlama, hastanın sağlık durumunu değerlendirme, taburculuk talimatlarını uygulama ve hastalara danışmanlık yapma gibi hemşirelik aktivitelerini sunmaktadır (Abbott ve Shaw, 2016).

Sawatzky ve arkadaşları (2013) Kanada'da 500 yataklı üçüncü düzey bakım merkezinde yaptıkları çalışmada, kardiyak cerrahi hastalarının taburculuk sonrası yorgunluk, uyku bozukluğu, nefes darlığı, çarpıntı, iştahsızlık, hareket kısıtlılığı ve duygusal/psikolojik sorunlar yaşadıklarını ve hastaların taburcu olurken bu sorunlarla nasıl baş edeceklerine dair yeterince bilgilendirilmediklerini saptamışlardır. Ev ziyaretleri, telefonla hastanın takibi ve daha önce bu süreci atlatmış kişilerle görüşmeler yaparak hastaların taburculuk sonrası geri dönüşlerinde azalma sağlamışlardır.

Cheryl Bailey ve ekibi, hastaların taburculuk sonrası yaşadıkları sorunları ve hastaneye yeniden yatışları azaltacak, karşılaştıkları sorunları elektronik ortamda hastaneye gitmeden çözümlenmelerini sağlayacak bir yöntem oluşturmaya çalışmıştır. Burada, hastaların taburculuk eğitimleri ve eğitim sırasında verilen taburculuk talimatlarına ilişkin verileri internet ortamına yükleyerek, hastaların ev ortamında telefon veya internet aracılığıyla öz bakımları için gereken talimatlara ve eğitim videolarına ulaşmalarına olanak sağlayan mobil sağlık programı geliştirmişlerdir. Bu sayede hastalar, hasta yakınları ve bakım vericiler arasında daha etkili bir iletişim olanağı da sağlanmıştır (www.rwjf.org).

Yatan hastalarda kalıcı katater uygulamalarına bağlı olarak, yüksek düzeyde üriner enfeksiyon gelişimi görülmektedir. Enfeksiyon gelişiminin kalıcı kataterin kalış süresiyle orantılı olması nedeniyle, kataterin kalış süresinin kısaltılması önem taşımaktadır. Bu sorunu çözmek için Adams ve arkadaşları (2012) HOUDINI adını verdikleri bir protokol geliştirmişlerdir. HOUDINI katater takılmasını gerektiren durumların (hemartüri, darlık, üriner cerrahi, dekübit ülseri, aldığı çıkardığı takibi, yaşam sonu bakımı ve hareketsizlik) baş harflerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu durumlar dışında idrar kataterinin çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. Araştırmacılar, HOUDINI protokolü sayesinde üriner katater takılan durumların azaldığını ve kataterizasyona bağlı idrar yolu enfeksiyonu oranlarında da azalma görüldüğünü belirlemişlerdir. Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) ile Medicare ve Medicaid Hizmetleri (CMS) arasında 2010 yılında yapılan işbirliğiyle Amerika'da ulusal boyutta hemşirelerin, idrar kataterine bağlı enfeksiyonları önlemesine yönelik kanıta dayalı bir protokol geliştirilme çalışması gerçekleştirilmiştir (<http://nursingworld.org/ANA-CAUTI-Prevention-Tool>).

Taburculuk sonrası hastaların ilaçlarını doğru kullanmamaları ve ilaçların istenmeyen etkileri nedeniyle hastaneye yeniden yatışları sık karşılaşılan sorunlardandır. Bu durumu azaltmak ve hastaların günlük hayatlarına uyumunu kolaylaştırmak için Ruggiero ve arkadaşları (2015), tıbbi veya cerrahi tedavi sonrası hastaların taburculuk işlemleri ve kullanacakları ilaçları düzenleyen bir protokol geliştirmişlerdir. Hastaların kullandıkları ilaçların dozları, taburculuk sonrası kullanacakları ilaçlar ve sıklığı gibi kontrol adımlarını içeren protokol hastanın doğru dozda ve uygun ilaçla hastaneden taburcu olmasını sağlamıştır. Bu protokol sayesinde hastaların yanlış ilaç kullanma olasılığının azaldığı belirlenmiştir.

Transplantasyon ünitesi sorumlu hemşiresi Jamie Rutherford, hastaların böbrek nakli öncesinde plazma değişimi ve diyaliz için harcadıkları zamanı azaltmak için yola çıkmış ve diyaliz işleminin iki saatte tamamlanmasını sağlayan diyaliz pompası bağlantı aleti geliştirmiştir. Rutherford "transplantasyon uygulanacak hastalarda "filtrasyon plazma değişimi" konusunda yaptığı çalışma ile 2009 yılında hemşirelikte yenilikçilik ödülünü kazanmıştır (Herdman ve Korkmaz, 2009).

Türkiye'de hemşirelerin geliştirdiği bilinen ilk inovatif uygulama "Stomakit"dir. Stomakit, stoma pansumanında kullanılan kesici ve koruyucu iki parçadan oluşan bir araçtır. Kesici tarafı yara örtüsünde ya da adaptör üzerinde cilde zarar vermeden düzgün bir kesim sağlarken, koruyucu tarafı ise stoma içeriğini hapsederek güvenli ve kuru bir pansuman alanı oluşturur. Stomakit, kolostomi, ileostomi ve ürostomi stoma bakımında kullanılmaya uygun, kolay ve güvenli bir araçtır (www.stomakit.com).

Ülkemizde geliştirilen diğer bir inovasyon örneği kemoterapi hastalarının infüzyon aletinden kurtulmalarını sağlayan "Portlet" isimli atlettir. Kemoterapi ilacının Portlet'in özel ceplerine yerleştirilmesiyle hastaların günlük aktivitelerini normal şekilde sürdürmeleri sağlanmıştır. Ürün "Hemşirelikte Yaratıcılık" temalı proje yarışmasında birinciliği kazanmıştır. Aynı yarışmada tıkanmayan intraket ve akıllı pijama çalışması üçüncülüğü kazanmıştır (www.acibademhemşirelik.com).

Türkiye’de ilk kez inovasyonla ilgili 2012 yılında hemşirelerin yaratıcılıklarını geliştirmek için İstanbul genelinde “Hemşirelikte İnovasyon Proje Yarışması” düzenlenmiştir. Yoğun bakımda yatan hastaların yatak yaralarını önlemek amacıyla pozisyon veren ve masaj yapan yatak, kuvözdeki bebeklerin ağladıklarında seslerinin kuvöz dışında duyulmasını sağlayan ağlama sensörü, süt sağma cihazları, ilaç navigatörleri ve ilaç güvenliği için kontrol kalemleri yarışmaya katılmıştır (www.milliyet.com.tr). Şu anda kamu ve özel kuruluşlarda inovasyon çalışmaları sürdürülmekte, hemşireler arasında inovasyon kültürünün yayılması desteklenmekte ve her yıl “Hemşirelikte İnovasyon Yarışması” geleneği devam ettirilmektedir (www.inovatifhemşirelikderneği.com).

SONUÇ ve ÖNERİLER

İnovatif uygulamalar, hemşirelik bakım kalitesinin geliştirilmesi, bakım maliyetlerinin azaltılması, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının ve hemşirelikte bilimsel bilgi birikiminin artırılmasında önemli bir yere sahiptir. Hemşirelerin inovatif bakış açısıyla düşünmeleri ve bunları uygulamaya koymaları, hemşirelikte inovasyonun yaygınlaştırılmasında temel etmen olmaktadır. Bu nedenle hemşirelikte inovasyon uygulamalarının artırılması ve geliştirilmesi için etkili inovasyon kültürünün oluşturulması gerekmektedir. İnovasyon kültürünün yerleştirilmesine yönelik eğitimlerin ve uygulamaların yapılması, yaratıcı düşüncenin geliştirilmesine olanak sağlayacaktır. İnovatif düşünen hemşirelerin yetiştirilmesi ve desteklenmesi için akademisyen hemşirelerin eğitim programlarını inovatif düşünmeyi destekleyecek şekilde düzenlemeleri yararlı olacaktır.

İnovasyonun, hemşirelik uygulamalarındaki yerinin hemşire lider ve yöneticiler tarafından iyi anlaşılması gerekmektedir. Yönetici hemşirelerin, kurumlarında inovasyon çalışmalarının yaygınlaştırılmasında öncülük etmeleri önem taşımaktadır. Yönetici hemşireler, inovatif yeterliliğin oluşturulması, inovatif projelere yeterli kaynağın aktarılması ve inovatif fikirlerin ticarileştirilmesinde aracı olmalıdırlar. Sağlık bakımında ve inovasyonda kusursuzluğun sağlanması için çalışanların, inovasyona yönelik olarak eğitilmesi, inovatif düşünceler geliştirmeleri yönünde desteklenmesi ve uygun ödül sistemiyle ödüllendirilmesi gibi işlevlerde yönetici hemşirelerin büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Hemşirelikte inovasyonun geliştirilmesi için hemşirelik örgütlerinin, inovatif uygulamaların ticari ürünlere dönüştürülmesi ve yasal süreçlerde hemşirelerin desteklenmesi, onlara yol gösterilmesi gibi sorumlulukları üstlenmeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Abbott, M. B., Shaw, P. (2016).** Virtual nursing avatars: Nurse roles and evolving concepts of care. *OJIN: The Online Journal of Issues in Nursing*, 21:3. www.nursingworld.org > ... > Articles Previous Topics (Erişim 22.05.2017).
- Adams, D., Bucior, H., Day, G. (2012).** HOUDINI: Make that urinary catheter disappear—nurse-led protocol. *Journal of Infection*, 13:2, 44-47. Retrieved from <http://bjj.sagepub.com/content/13/2/44.short>. <https://doi.org/10.1177/1757177412436818>
- Aksel, İ. (2010).** İşletmelerde İnovasyon ve İnovasyonu Destekleyen Örgüt Kültürünün Belirleyicileri ve Bir Araştırma. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Aksoy, Z. G. K. (2016).** İnovasyon; Sağlık Sisteminde Kullanımının Toplumsal Ekonomiye Olan Etkisi Üzerinde Bir Araştırma (Vakıfkebir Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Avrasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Atasoy, I., Sütütemiz, N. (2014).** Bir grup hemşirelik son sınıf öğrencisinin hemşirelik eğitimi ile ilgili görüşleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22:2, 94-104. <https://doi.org/10.17672/fnhd.88546>
- Bursa Ticaret ve Sanayi Odası. (2007).** İnovasyon Nedir Şirketlere Ne Getirir. BTO Etüd ve AR-GE, 1-86. <http://www.btso.org.tr/?page=databank/publication.asp&qorder=name&id=18>. (Erişim 22.05.2017).
- Clifton, J. M., Roberts, L. A. (2016).** Innovation in faculty practice: A college of nursing and juvenile justice collaboration. *Journal of Professional Nursing*, 32:2, 94-99. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2015.10.007>. (Erişim 22.05.2017). <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2015.10.007>
- Duru, A. U. (2014).** Sağlık Tesislerindeki Yöneticilerin İnovasyon Algısı: Düzce Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Elçi, Ş. (2007).** İnovasyon: Kalkınmanın ve Rekabetin Anahtarı. İnomer Rekabet ve Kalkınma.

- OECD. (2006).** Bilimsel ve Teknolojik Faaliyetlerin Ölçümü. Oslo Kılavuzu. TÜBİTAK, 1-165. http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/Oslo_3_TR.pdf. (Erişim 22.05.2017).
- Güngör, G., Göksu, A. (2008).** Kamu İnovasyon Uygulaması: Türkiye Örneği. Akademik Platform, 1245–1254. <http://sites.info/PastConferences/ISITES2013/ISITES2013/papers/ISITES13246.pdf> (Erişim 22.05.2017).
- Herdman, E. A., Korkmaz, Ö. Y. (2009).** Hemşirelik ve yenilikçilik. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 6:2, 2-4.
- Kanber, S. (2010).** İmalat Sanayinde İnovasyon: Sanayi Kuruluşlarında İnovasyon Aktivitelerinin İnovasyon Performansı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ekonometri Anabilim Dalı. Adana.
- Kara, D. (2015).** Innovation in nursing practices. Global Journal on Advances in Pure & Applied Sciences, 5:5, 54-59.
- Kılıç, R., Keklik, B. (2012).** KOBİ'lerde genel firma özelliklerinin inovasyon uygulamalarına etkisi. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39, 93-118.
- Kurtuluş, M. F. (2012).** Eğitimde İnovasyon: Öğretmen ve Öğrencilerin İnovasyona Bakışı ve Yeterliliğinin Sorgulanması. Yüksek Lisans Tezi. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gebze.
- Li-Ying, J., Paunova, M., Egerod, I. (2016).** Knowledge sharing behaviour and intensive care nurse innovation: The moderating role of control of care quality. Journal of Nursing Management, 24:7, 943-953. <https://doi.org/10.1111/jonm.12404>
- Mcsherry, R., Douglas, M. (2011).** Innovation in nursing practice: A means to tackling the global challenges facing nurses, midwives and nurse leaders and managers in the future. Journal of Nursing Management, 19:2, 165-169. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2834.2011.01241.x>
- Özdevecioğlu, M., Biçkes, M. (2011).** Örgütsel öğrenme ve inovasyon ilişkisi: Büyük ölçekli işletmelerde bir araştırma. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39:1, 19-45.
- Ruggiero, J., Smith, J., Copeland, J., Boxer, B. (2015).** Discharge time out: An innovative nurse-driven protocol for medication reconciliation. Medsurg Nursing: Official Journal of the Academy of Medical-Surgical Nurses, 24:3, 165-172.
- Sarıoğlu, A. (2014).** Bireysel Yenilikçilik Ölçeğinin Hemşirelikte Geçerlilik ve Güvenirliği. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Sawatzky, J.A.V, Christie, S., Singal, R.K. (2013).** Exploring outcomes of a nurse practitioner-managed cardiac surgery follow-up intervention: A randomized trial. Journal of Advanced Nursing, 69:9, 2076-2087. <https://doi.org/10.1111/jan.12075>
- Soylu, A., Göl, M. Ö. (2010).** Yönetim inovasyonu. Sosyo Ekonomi, 2:1, 113-130.
- Stanley, D. J. (2012).** Clinical leadership and innovation. Journal of Nursing Education and Practice, 2:2, 119-126. <https://doi.org/10.5430/jnep.v2n2p119>
- Sucu, G., Dicle, A., Saka, O. (2012).** Hemşirelikte klinik karar verme, etkileyen etmenler ve karar verme modelleri. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 9:1, 52-60.
- Toraman, C., Abdioğlu, H., İşgüden, B. (2009).** İşletmelerde inovasyon sürecinde entelektüel sermaye ve yönetim muhasebesi kapsamında değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11:1, 91-120.
- Weng, R. H., Chen, W. P., Huang, C. Y., Hung, C. H., Hsu, C. T. (2016).** Can nurse innovation improve customer perception of service quality and experience? Molecular Ecology, 25:1, 1950-1961. <https://doi.org/10.1111/jocn.13214>
- White, K.R., Pillay, R., Huang, X. (2016).** Nurse leaders and the innovation competence gap. Nursing Outlook, 64:3, 255-261. <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2015.12.007>

Yapar, İ. (2015). Kobilerde İnovasyon ve İnovasyonun Önemi: Kayseri İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Niğde.

<http://www.milliyet.com.tr/mucit-hemshireler-is-basinda-/cadde/ydetay/2383016/default.htm>. (Erişim 22.05.2017).

<http://www.rwjf.org/en/library/articles-and-news/2013/02/recording-instructions-improves-discharge-and-satisfaction.html>. (Erişim 22.05.2017).

www.acibademhemsirelik.com/e-dergi/45/docs/hemsirelikte-yaraticilik-yarismasi.pdf. (Erişim 22.05.2017).

<http://www.stomakit.com>. (Erişim 22.05.2017).

<http://nursingworld.org/ANA-CAUTI-Prevention-Tool>. (Erişim 22.05.2017).

<http://www.icn.ch/who-we-are/nnas-innovation-award/>. (Erişim 22.05.2017).

<http://inovatifhemsirelikderneği.com/category/etkinlikler/page/2/>. (Erişim 22.05.2017).

<https://www.healio.com/nursing/journals/jcen/innovation-award>. (Erişim 22.05.2017).

<http://www.aacn.nche.edu/membership/awards/innovations>. (Erişim 22.05.2017).

<https://www.fons.org/>. (Erişim 22.05.2017).

www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts. (Erişim 22.05.2017).

www.businessdictionary.com. (Erişim 22.05.2017).